

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบัน สภาพการแข่งขันทางธุรกิจสูง ส่งผลทำให้ธุรกิจต่าง ๆ ต้องพยายามปรับตัวและพัฒนาศักยภาพภายในธุรกิจของตนให้สามารถทัดเทียมกับคู่แข่งได้ โดยมีความพยายามนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ เพื่อประโยชน์ในการลดต้นทุน และมีความพยายามในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้มากที่สุด ดังนั้นกระบวนการผลิตและการบริหารงานภายในธุรกิจจึงต้องมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ข้อมูลข่าวสารจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ทันกับเทคโนโลยีและการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น จากการศึกษา การจัดทำรายงานทางการเงินของธุรกิจเมื่อเทียบกับการพัฒนาธุรกิจพบว่า ธุรกิจส่วนใหญ่ยังคงเสนอรายงานประจำปี ซึ่งแสดงข้อมูลทางการเงินและเหตุการณ์ในอดีตหรือรอบปีที่ผ่านมาในรูปแบบลักษณะที่ให้ประโยชน์แก่ผู้ใช้ไม่เพียงพอ (চারি হিরণ্যস্মি, পিম্পা পণা পিত্রব্বষ্য এবং প্রিয়দামণী রোজন, 2543:27) ส่งผลทำให้ผู้ใช้งบการเงินนั้นเข้าใจผิดและนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจผิดพลาด ดังตัวอย่างจาก วิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540 มีสาเหตุมาจากความไม่พร้อมของภาครัฐและเอกชนในการเปิดเสรีทางการเงิน การขาดการกำกับดูแลที่ดี การทุจริตและการบริหารงานที่ผิดพลาด และรวมทั้ง ความไม่โปร่งใสของการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของบริษัทต่างๆ โดยเฉพาะบริษัทมหาชน ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจาก การมีมาตรฐานการบัญชีไทยที่ไม่เป็นสากล (อังครัตน์ เปรียบจริยวัฒน์, 2545:1) จากวิกฤตดังกล่าวทำให้ประเทศไทยต้องขอความช่วยเหลือจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ โดยมีเงื่อนไขให้ประเทศไทยต้องมีการปรับปรุงแก้ไขระบบบัญชีให้ทันต่อสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และมีการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีสากลมากขึ้น โดยเฉพาะการปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ทันเวลา เชื่อถือได้ (চারি হিরণ্যস্মি এবং পিম্পা পণা স্রিস্বস্দি, 2541:1) ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินและผู้เปิดเผยข้อมูล โดยจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินทั้งนักลงทุนและนักวิเคราะห์การเงินสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจลงทุนและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลอย่างมีคุณภาพยังมีส่วนช่วยให้ลดต้นทุนของเงินทุนและต้นทุนการกู้ยืมของผู้เปิดเผยข้อมูล

ธุรกิจกลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ เป็นธุรกิจภาคการผลิตขนาดใหญ่ที่มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลพบว่า อุตสาหกรรมยานพาหนะและอุปกรณ์ ในปีพ.ศ.2546 มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 35.6 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีพ.ศ.2545 ซึ่งยอดขายยานพาหนะรวมทุกประเภทในปีพ.ศ.2546 มีจำนวนทั้งสิ้น 246,337 คัน (สถานการณ์อุตสาหกรรมและการลงทุนไตรมาส-มิถุนายน 2546, 2547: ออนไลน์) นอกจากนี้กลุ่มอุตสาหกรรมยานพาหนะและอุปกรณ์ ยังสามารถทำรายได้จากการส่งออกและนำเงินเข้าสู่ประเทศไทยจำนวนมาก จะเห็นได้จากข้อมูลมูลค่าการส่งออกหมวดยานพาหนะและอุปกรณ์ พบว่ามีการส่งออกในปีพ.ศ.2544 มีมูลค่าการส่งออก 3,571 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปีพ.ศ.2545 มีมูลค่าการส่งออก 3,977 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และปีพ.ศ. 2546 มีมูลค่าการส่งออก 4,373 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ยุทธศักดิ์ ฅนาสวัสดิ์, 2546:42) นอกจากนี้ยังเป็นธุรกิจที่ต้องใช้เงินลงทุนสูงในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และการจัดหาเทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัย จากตัวอย่างของบริษัท โตโยต้ามอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด มีการระดมทุนจดทะเบียนกว่า 1,100 ล้านบาท และมีมูลค่าการลงทุนประมาณ 2,700 ล้านบาทเพื่อใช้ในการตั้งศูนย์ในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่ จ.สมุทรปราการ เพื่อสนองความต้องการยานยนต์ของตลาดเอเชียที่กำลังเติบโตเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้บริษัทอื่น ๆ เช่น ชูชุกิ ฮอนด้า มิตซูบิชิ เป็นต้น เริ่มมีการขยายฐานการผลิตเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้นเช่นกัน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีและงบการเงินของกลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษาว่า มีการเปิดเผยข้อมูลเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่องการนำเสนองบการเงินและมาตรฐานการบัญชีฉบับที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลหรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งทำการศึกษารายงานประจำปีและศึกษาเปรียบเทียบการแสดงรายการในรายงานประจำปีและหมายเหตุประกอบงบการเงินระหว่างบริษัทภายในกลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีและงบการเงินของกลุ่มบริษัทยานพาหนะและอุปกรณ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาการจัดส่งรายงานประจำปีและศึกษาเปรียบเทียบการแสดงรายการในรายงานประจำปีและหมายเหตุประกอบงบการเงินของกลุ่มบริษัทยานพาหนะและอุปกรณ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 ขอบเขตการศึกษาและวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีและงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่องการนำเสนองบการเงิน และมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่นที่เกี่ยวข้องในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานการบัญชีฉบับดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 เรื่อง การบัญชีเกี่ยวกับการเข้าซื้อ-ทางด้านผู้ให้เข้า
2. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 11 เรื่อง หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ
3. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 21 เรื่อง เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังและเหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบการเงิน
4. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 25 เรื่อง งบกระแสเงินสด
5. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว
6. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 30 เรื่อง ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
7. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 31 เรื่อง สินค้าคงเหลือ
8. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์
9. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มี
10. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36 เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์
11. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่อง การรับรู้รายได้
12. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 เรื่อง กำไรต่อหุ้น
13. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 39 เรื่อง กำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด
14. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40 เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้
15. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 43 เรื่อง การรวมธุรกิจ
16. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 44 เรื่อง งบการเงินรวมและการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อย
17. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 45 เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทร่วม

18. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

19. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน

20. ร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 50 เรื่อง การเสนอข้อมูลทางการเงินแยกตามส่วนงาน

21. ร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

โดยศึกษาจากรายงานประจำปีและงบการเงินของกลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เฉพาะงบการเงินประจำปี พ.ศ.2545 และ 2546 ที่นำเสนอต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต้องจัดทำและจัดส่ง รายงานประจำปี แบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ56-1) และงบการเงิน ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะ รายงานประจำปีและงบการเงินประจำปีเท่านั้น เนื่องจาก แบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ56-1) บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทั้งหมดจะต้องจัดทำตามรูปแบบที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ กลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีประชากรในปี พ.ศ. 2545 จำนวน 10 บริษัทและในปี พ.ศ. 2546 จำนวน 11 บริษัท

1.3.2 วิธีการศึกษา

1.3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูล โครงสร้างของงบการเงิน และข้อกำหนดขั้นต่ำสำหรับข้อมูลที่ต้องรวมอยู่ในงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 35 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน โดยศึกษาจากงบการเงินปี พ.ศ. 2545 และ 2546 รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าเอกสารและวารสารที่เกี่ยวข้องทางวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล

1.3.2.2 ศึกษาหลักเกณฑ์ข้อกำหนดเรื่องการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3.2.3 ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีและงบการเงินประจำปี พ.ศ. 2545 และ 2546 ของกลุ่มบริษัทยานพาหนะและอุปกรณ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษาการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีและงบการเงินประจำปีของกลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2545 จำนวน 10 บริษัทและในปี พ.ศ.2546 จำนวน 11 บริษัท และศึกษาว่าในรายงานประจำปี มีการเปิดเผยข้อมูลตามแบบ 56-2 (รายงานประจำปี)

ตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร และในงบการเงิน มีการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 และมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเปิดเผยข้อมูลหรือไม่ อย่างไร

1.3.2.4 ศึกษาการจัดส่งรายงานประจำปีและศึกษาเปรียบเทียบการแสดงรายการในรายงานประจำปีและหมายเหตุประกอบงบการเงิน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีและงบการเงินประจำปีมาจัดทำเป็นตารางการจัดส่งรายงานประจำปีและตารางแสดงการเปรียบเทียบการแสดงรายการในรายงานประจำปีและหมายเหตุประกอบงบการเงินระหว่างบริษัทภายในกลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ ในปีพ.ศ.2545 จำนวน 10 บริษัทและในปี พ.ศ. 2546 จำนวน 11 บริษัท และศึกษาว่ารายงานประจำปีของแต่ละบริษัทจัดทำขึ้นมีการเปิดเผยข้อมูลตามแบบ 56-2 (รายงานประจำปี) ตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือไม่ และหมายเหตุประกอบงบการเงินมีการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีหรือไม่

1.3.3 สถิติในการวิเคราะห์

การนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีและงบการเงินประจำปีมาจัดทำเป็นตารางแสดงการจัดส่งรายงานประจำปี และตารางแสดงการเปรียบเทียบการแสดงรายการในรายงานประจำปีและหมายเหตุประกอบงบการเงินระหว่างบริษัทภายในกลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ โดยจัดทำออกมาในรูปแบบของตารางแสดงความถี่ อัตราร้อยละ และค่าเฉลี่ย

1.3.4 คำนิยามศัพท์

การเปิดเผยข้อมูล (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2538:42) หมายถึง คำอธิบายหรือตัวอย่างประกอบรายงานหรืองบการเงินซึ่งให้ข้อเท็จจริง ความเห็น หรือรายละเอียดเพื่อช่วยให้ตีความรายงานหรืองบการเงินนั้นได้ดีขึ้น

การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2528:1) หมายถึง การจัดรูปแบบ การจัดลำดับ และการแยกประเภทข้อความและรายการ การใช้ถ้อยคำศัพท์ทางวิชาการ การให้รายละเอียดประกอบและการระบุหลักเกณฑ์ที่ใช้คำนวณ รวมถึงหมายเหตุประกอบงบการเงิน

รายงานประจำปี (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2538:10) หมายถึง รายงานที่จัดทำขึ้นเป็นรายปี โดยมากมักจะจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มให้ข้อมูลที่สำคัญต่างๆของกิจการเป็นต้นว่า งบการเงินที่แสดงให้ทราบฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงานในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมา รายงานของผู้สอบบัญชี การวิเคราะห์เปรียบเทียบทางการเงินและสถิติ การวิเคราะห์ภาวะแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อกิจการ เป็นต้น

งบการเงิน (เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลาพร ศรีจันทพร, 2547:18-1) หมายถึง งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน

บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมายถึง บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มยานพาหนะและอุปกรณ์ ในปี พ.ศ. 2545 จำนวน 10 บริษัท และ ในปี พ.ศ. 2546 จำนวน 11 บริษัท

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบลักษณะการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีและงบการเงินของกลุ่มบริษัท ยานพาหนะและอุปกรณ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. นำเสนอข้อมูลเพื่อช่วยนักลงทุนในการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนในกลุ่ม บริษัทยานพาหนะและอุปกรณ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย